

**Diagnoza implementacji
Kompetencji Kluczowych
w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych
oświaty i rynku pracy**

**Zespół Szkół Nr 1 im. Marii Skłodowskiej – Curie
w Wyszku**

Opracował dyr Marian Popławski

Marzec 2009

Spis treści

Diagnoza implementacji Kompetencji Kluczowych w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy Zespół Szkół Nr 1 im. Marii Skłodowskiej – Curie w Wyszkanie.....	1
I. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY.....	3
I.1 Położenie geograficzne.....	3
I.2 Charakterystyka kadry pedagogicznej.....	4
I.3 Krótki opis bazy dydaktycznej szkoły.....	4
I.4 Charakterystyka uczniów szkoły.....	5
I.5 Główne problemy nauczycieli w kształtowaniu KK i zawodowych.....	9
II. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE.....	13
II.1 Efekty kształcenia.....	13
II.1.1 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości.....	13
II.1.2 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie technologii informacyjnej i przedmiotów matematyczno-przyrodniczych.....	14
II.1.3 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie matematyki....	17
II.1.4 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie języków obcych.....	18
II.3 Kompetencje zawodowe uczniów i absolwentów.....	20
II.3 Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe.....	20
III. RYNEK PRACY.....	29
III.1 Regionalny i lokalny rynek pracy w aspekcie specjalności zawodowych placówki.....	29
III.2 Kompetencje Kluczowe a rynek pracy.....	29
III.3 Funkcjonowanie absolwentów na lokalnym i regionalnym rynku pracy.....	30
IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH.....	33
IV.1 Prognoza demograficzna.....	33
IV.2 Współpraca szkoły z zakładami pracy.....	36
IV.3 Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy.....	40
V. WNIOSKI I REKOMENDACJE.....	42

I. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY

I.1 Położenie geograficzne

„Wszystko rozpoczyna się w szkole. [...] Szkoła musi się przystosować do nowych wymagań, Stać się instrumentem niezastąpionym w rozwoju osobowym i w integracji społecznej każdej jednostki. Dużo się od niej wymaga, gdyż dużo może ona dać.”
/ Biała Księga Komisji Europejskiej /

Zespół Szkół Nr 1 im. Marii Skłodowskiej – Curie w Wyszku położony jest w obiektach przy ul. I Armii Wojska Polskiego 89. Wyszuków to miasto w województwie mazowieckim, w powiecie wyszkowskim, zamieszkałym przez 28 tys. mieszkańców. Wyszuków położony jest nad Bugiem na skraju Międzyrzecza Łomżyńskiego, na południu Puszczy Białej, 55 km na północny – wschód od Warszawy, przy drodze krajowej Nr 8 Warszawa – Białystok, drodze krajowej 62 i drodze wojewódzkiej Nr 618. Oprócz tego przez miasto biegnie droga kolejowa Warszawa – Ostrołęka. Wyszuków jest wzmiankowany od 1203 r, najpierw pod nazwą „Wyszukowo”. Prawa miejskie otrzymał w 1502 r. Przed rozbiorami należał do biskupów płockich. W 1528 r. wybudowano tu most na Bugu, co przyspieszyło rozwój miasta. Zniszczony w czasie wojen szwedzkich w połowie XVII w, od 1795 r. zaborze pruskim, następnie od 1807 w Księstwie Warszawskim, a od 1815 w Królestwie Kongresowym. W 1870 stracił prawa miejskie a odzyskał je 4 lutego 1919 r. Obecnie Wyszuków to tereny ciekawe pod względem turystycznym (naturalne położenie nad Bugiem i Liwcem, między Puszcą Białą a Kamieniecką. Wyszuków to siedziba 4 szkół podstawowych, 3 gimnazjów, 6 szkół średnich, 1 policealnej oraz filii Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku.

Zespół Szkół Nr 1 im. Marii Skłodowskiej – Curie w Wyszku podtrzymuje i rozwija 60 – letnie tradycje szkolnictwa zawodowego w Wyszku. Od 1 września 2002 r. Rada Powiatu Wyszukowskiego przy aprobachie Zarządu Powiatu Wyszukowskiego i Delegatury Kuratorium w Ostrołęce, uwzględniając wejście w życie II etapu reformy edukacji obejmującego dotychczasowe szkoły średnie dokonała zmian organizacyjnych szkół.

W skład Zespołu Szkół Nr 1 w Wyszku weszły:

- II Liceum Ogólnokształcące Zespołu Szkół Nr 1 w Wyszku,
- I Liceum Profilowane Zespołu Szkół Nr 1 w Wyszku,
- Technikum Nr 1 Zespołu Szkół Nr 1 w Wyszku,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1 Zespołu Szkół Nr 1 w Wyszku
- oraz dotychczasowe szkoły ponadpodstawowe – średnie.

W październiku 2004 roku II Liceum Ogólnokształcące i Technikum Nr 1 w Zespole Szkół Nr 1 w Wyszku otrzymały zaszczytny tytuł „Szkoła z Klasą”.

Dnia 17 czerwca 2005r. Zespół Szkół Nr 1 im. Marii Skłodowskiej – Curie w Wyszku został przyjęty do Klubu Przewodzących Szkół Stowarzyszenia Pomocy Szkole.

I.2 Charakterystyka kadry pedagogicznej.

W Zespole Szkół nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie pracuje 66 nauczycieli i 18 pracowników administracji i obsługi. Są to młodzi a jednocześnie doświadczeni nauczyciele i pracownicy. Stanowią otwartą na nowości i chętną do współpracy kadrę. O ich poświęceniu, fachowości świadczą osiągnięcia uczniów w konkursach i olimpiadach, które obejmują zarówno przedmioty ogólnokształcące jak i zawodowe.

Według stopnia awansu zawodowego nauczycieli w Zespole Szkół Nr 1 im. Marii Skłodowskiej – Curie pracują:

- nauczyciel stażysta - 1 osoba
- nauczyciel kontraktowy - 21 osób
- nauczyciel mianowany - 16 osób
- nauczyciel dyplomowany - 28 osób

Nauczyciele uzyskali kwalifikacje do przeprowadzania egzaminu maturalnego (12) oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe (7). Zostali oni wpisani do ewidencji Egzaminatorów Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej.

I.3 Krótki opis bazy dydaktycznej szkoły

Do realizacji zadań statutowych Zespół Szkół Nr 1 w Wyszku posiada 24 sale lekcyjne i dydaktyczne, w tym cztery pracownie specjalistyczne i trzy pracownie komputerowe oraz trzy Centra Multimedialne, świetlicę, bibliotekę (wypożyczalnię

i czytelnie), sekretariat, gabinet lekarski oraz gabinety: dyrektora, wicedyrektorów, kierownika szkolenia praktycznego, pedagoga szkolnego i kierownika gospodarczego, księgowość, pokój nauczycielski, pomieszczenia socjalne i sanitarne, szatnię, archiwum, sklepik, dużą i małą salę gimnastyczną, siłownię, boisko, ogródek rekreacyjny i place szkolne. W bieżącym roku szkolnym planujemy wybudowanie kompleksu boisk w ramach projektu „Orlik 2012”. Zajęcia lekcyjne w szkole odbywają się w godz. 8.00 – 19.00.

I.4 Charakterystyka uczniów szkoły

Charakterystykę uczniów szkoły określa *Misja Zespołu Szkół Nr 1 im. Marii Skłodowskiej – Curie w Wyszkanie*

Zespół Szkół Nr 1 noszący imię Marii Skłodowskiej – Curie znajduje się w Wyszkanie. Mamy doświadczenie w prowadzeniu klas Technikum, Liceum Zawodowego Zasadniczej Szkoły Zawodowej w różnych zawodach. Jesteśmy otwarci na nowe doświadczenie w zakresie kształcenia w Liceum Ogólnokształcącym i Liceum Profilowanym o profilu socjalnym i zarządzanie informacją.

Kształcimy młodzież z powiatu wyszkowskiego, ale jesteśmy otwarci także na uczniów zainteresowanych nauką z dalszych okolic.

Wspólnie z rodzicami chcemy stworzyć szkołę, w której każdy będzie mógł się realizować.

Nasz cel chcemy osiągnąć małymi krokami, dbając o wzajemne poczucie bezpieczeństwa.

Wiodącymi wartościami naszej pracy są: dobro nas wszystkich oraz poszanowanie praw i rozumienie potrzeb każdego człowieka.

Wyróżnia nas przyjazna, rodzinna atmosfera, otwartość na innych oraz potrzeba ciągłego rozwoju.

Za co krytykujemy, czego nie pochwalamy!

- aroganckiego i wulgarnego zachowania,
- spóźniania się na zajęcia,
- zaśmiecania szkoły i jej otoczenia,
- twórczości na meblach szkolnych i budynku szkoły,
- makijażu i ekstrawaganckiego stroju,
- palenia papierosów, picia alkoholu, stosowania innych używek,
- bierności, bezczynności i pasywnej postawy wobec tego co się dzieje wokół nas,

- kłamstwa i braku tolerancji,
- ucieczek z zajęć,
- braku legitymacji szkolnej,
- nie odrabiania prac domowych,
- ściągania, kopiowania prac innych osób,

Uczniowie Zespołu Szkół Nr 1im. Marii Skłodowskiej-Curie aktywnie uczestniczą w życiu szkolnym. Biorą udział w uroczystościach i imprezach szkolnych, a także reprezentują szkołę w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i zawodach sportowych.

Uczniowie mają możliwość doskonalić i rozwijać swoje zainteresowania i umiejętności w różnych dziedzinach wiedzy ogólnej, zawodowej, artystycznej, ekologicznej oraz sportowej. Nasza oferta skierowana jest do każdego ucznia. Nauczyciele pracując dodatkowo z młodzieżą robią to nie zawsze odpłatnie, kosztem swojego czasu wolnego, m.in.: koło młodego polityka, geograficzne, historyczne, chemiczne, teatralne, żywieniowe, ekologiczne, Szkołę Zdrowia, aerobik, sportowe (strzeleckie, piłka koszykowa – dziewcząt i chłopców, piłka siatkowa – dziewcząt i chłopców, piłka nożna – chłopców). Systematycznie w zajęciach w/w kół uczestniczy około 350 uczniów.

W naszej szkole przywiązuje się dużą wagę do edukacji regionalnej. Treści promujące nasz region realizowane są w ramach ścieżek edukacyjnych na wszystkich przedmiotach. Walory turystyczno-krajoznawcze przybliżane są młodzieży w ramach Szkoły Zdrowia oraz edukacji ekologicznej i wycieczek.

W ostatnich latach młodzież uczestniczyła w wielu konkursach i olimpiadach odnosząc znaczące sukcesy na forum powiatu, województwa i kraju. Nasi uczniowie brali udział w następujących turniejach, konkursach i olimpiadach:

- VIII Turnieju „Na Olimpijskim szlaku” pod hasłem „Od Aten do Aten”
- Konkursie języka angielskiego „Świat bez granic” oraz Konkurs języka angielskiego organizowany przez Akademicką Szkołę Języków Obcych.
- Olimpiadzie Języka Angielskiego
- Konkursie Języka Niemieckiego
- Konkursie Języka Rosyjskiego
- Konkursie Wiedzy o Samorządzie Terytorialnym i Historii Mazowsza
- Olimpiadzie Wiedzy o Żywieniu
- Olimpiadzie Wiedzy o Unii Europejskiej
- Olimpiadzie Wiedzy i Umiejętności Budowlanych

- Olimpiady Wiedzy Ekologicznej
- Powiatowym Konkurs Wiedzy Ekologicznej
- Powiatowym Konkursie Ortograficznym
- Konkursie Recytatorskim od Kochanowskiego do Mickiewicza
- Konkursie Poezji Niemieckiej
- Międzynarodowym Konkursie Matematycznym KANGUR
- Międzszkolnym Konkursie Matematycznym
- Konkursie Strzeleckim o Srebrne Muszkiety w Delegaturze Ostrołęka
- Konkursie Strzeleckim o Srebrne Muszkiety na Mazowszu
- Powiatowych Igrzyskach Sportowych

Szczególną troską są objęci przez nauczycieli i pedagoga szkolnego ci uczniowie, którzy potrzebują wsparcia, gdyż nie radzą sobie ze swoimi problemami tak rodzinnymi jak i środowiskowymi. Szkoła służy im pomocą w rozwiązywaniu problemów, w eliminowaniu napięć psychicznych. Prowadzi z młodzieżą zajęcia psychoedukacyjne i terapeutyczne.

- 6 klas maturalnych tj. 257 uczniów uczestniczyło w zajęciach zawodoznawczych, które przeprowadzone zostały wspólnie z doradcą zawodowym z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, oraz zajęcia „Stres pod kontrolą”- uczniowie otrzymali broszurki, upominki firmy Rexona
- Rodzice uczniów klas maturalnych otrzymali broszurki „Przedmaturalny zawrót głowy u rodziców.”
- 8 klas przedmaturalnych (tj III TB, II Lzi, III TGb, II Lso, II LO, III TGa, III TH zostało poinformowane o wznowieniu badań w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej dotyczących trudności w pisaniu oraz innych dysfunkcji, uczniowie otrzymali odpowiednie kwestionariusze i zostali powiadomieni o terminie złożenia nowych opinii.
- Uczniowie kl. II Pmb (30 osób) uczestniczyło w zajęciach „ Niebezpieczne związki” wg programu profilaktycznego „Spójrz inaczej.”
- W klasie II Lzi została przeprowadzona debata o wyrażaniu szacunku, rozumieniu szacunku, okazywaniu szacunku dorosłym i rówieśnikom.
- Uczniowie kl. I Lzi, II LO i III TGb (ok. 90 uczniów) spotkało się z przedstawicielami Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego – rozmawiając na temat szkodliwości palenia – „ Ten dym jest bardzo szkodliwy – pomyśl.”

- Uczennice kl. III TGb, II TH, II LO, II Lzi, II Lso uczestniczyły w programie profilaktyczno-zdrowotnym AVON „Kontra rak piersi”.
- Uczniowie klas pierwszych I LO, I Lzi, I TG, I TH, I TB, I TOŚ uczestniczyli w programie profilaktycznym „ Stop agresji i przemocy – o godność człowieka”

Podczas tych zajęć młodzież uczyła się jak żyć z samym sobą i lepiej rozumieć innych, jak wzmacniać poczucie własnej wartości i budować pozytywny obraz własnego „ja”, jak radzić sobie ze stresem i wielu innych potrzebnych i ważnych w życiu umiejętności. Z porad pedagoga korzystają nie tylko uczniowie, często również ich rodzice. Pedagog wspiera nauczycieli, wychowawców i rodziców w ich działalności wychowawczej, ukierunkowanej na pomoc uczniom narażonym na liczne zagrożenia. Aby im zapobiegać został opracowany Szkolny Program Profilaktyki, który jest realizowany przez wszystkich nauczycieli.

Rodzice są wspaniałym partnerem w dążeniu szkoły do realizacji jej statutowych zadań oraz rozwoju uczniów. Rada Rodziców to jeden z najważniejszych organów Zespołu, posiada swój Regulamin oparty o Statut Zespołu Szkół Nr 1 im M. Skłodowskiej–Curie w Wyszkanie.

Rada Rodziców współdziałała z nauczycielami i rodzicami, w celu jednolitego oddziaływania na młodzież poprzez rodzinę i szkołę w procesie nauczania, opieki, wychowania i profilaktyki.

Współdziałanie rodziców i nauczycieli sprzyjało podnoszeniu kultury pedagogicznej i prawidłowemu realizowaniu funkcji wychowawczej przez rodzinę, która dzięki naturalnej więzi uczuciowej najwcześniej kształtuje postawy dziecka, jego system wartości i przekonań, ambicje i dążenia oraz daje pierwszą wiedzę o życiu i świecie.

Udział rodziców w życiu szkoły przyczyniał się do ciągłego podnoszenia poziomu nauczania, rozwiązywania problemów wychowawczych i zaspakajania potrzeb opiekuńczych młodzieży, do angażowania środowiska społecznego w udzielaniu wydanej pomocy szkołom skupionym w Zespole Szkół Nr 1 w Wyszkanie. Działalność ta była niesłychanie ważna. Rodzice byli zapoznawani z programami nauczania, organizacją i warunkami realizacji procesu dydaktycznego. Wspólnie z wychowawcami i zespołami klasowymi analizowali postawy i zachowania uczniów. Współorganizowali zajęcia sportowe i rekreacyjne, wieczorki i zabawy, studniówki. Otaczali opieką uczniów szczególnie zdolnych – organizując koła i zespoły zainteresowań. Współdziałali ze szkołą w jej promocji oraz prowadzonej preorientacji szkolnej i zawodowej. Wzbogacali

wyposażenie szkoły w pomoce naukowe.

Formy pomocy szkole i młodzieży przez Radę Rodziców:

1. Dofinansowano wycieczki turystyczno - krajoznawcze i przedmiotowe.
2. Zakupiono książki do biblioteki szkolnej.
3. Zakupiono dla młodzieży nagrody za osiągnięcia w nauce, sporcie, kulturze.
4. Organizowano pomoc w przygotowaniu uroczystości szkolnych.
5. Finansowano koncerty Filharmonii Narodowej oraz spektakle teatralne.
6. Współudział w ufundowaniu szkole sztandaru.
7. Organizowano pomoc finansową dla uczniów znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej.
8. Zakupiono pomoce dydaktyczne: sprzęt audio video, książki,
9. Pokryto koszty robót budowlanych związanych z przebudową sali gimnastycznej
10. Zakupiono kserokopiarkę.
11. Zamontowano drzwi wejściowe do szkoły.
12. Przebudowano hol i wybudowano recepcję
13. Dokonano wymiany okien przy recepcji.
14. Sfinansowano monitoring na terenie obiektów szkolnych.
15. Wykonano nagłośnienie świetlicy i sali gimnastycznej pod potrzeby MATURY

I.5 Główne problemy nauczycieli w kształtowaniu KK i zawodowych.

Od nauczyciela oczekuje się, aby jego działanie umożliwiło wychowankom rozumienie i orientację we współczesnym świecie oraz twórcze myślenie i działanie. Nauczyciel powinien być osobą o niepowtarzalnej indywidualności, refleksyjną, myślącą krytycznie i twórczo, a także zdolną do współdziałania z innymi, potrafiącą sprostać nowym wyzwaniom.

Spośród wielu wyzwań i zagrożeń przełomu wieków warto zwrócić uwagę na szczególnie te, które warunkują zmiany w codziennej pracy nauczycieli, wpływają na jego rozwój i samokształcenie. Tylko nauczyciel podnoszący swoje kwalifikacje i wzbogacający stale swoją wiedzę jest w stanie kształtować otwarte, żądne wiedzy postawy młodzieży. W wyniku badań nad rozwojem pracy zawodowej nauczycieli wyodrębniono zespolone ze sobą i często współwystępujące cztery fazy:

1. wzorców metodycznych;
2. krytycznej refleksji;

3. samokontroli;
4. twórczą.

Przejście do wyższej fazy umożliwia zdobycie odpowiedniego zasobu umiejętności i wiedzy nie tylko pedagogicznej, ale i ogólnej, ponadto nauczyciel wciąż powinien ją poszerzać i uzupełniać. Dlatego tak istotne jest ukształtowanie w sobie samych woli samodoskonalenia i uczestnictwa w różnych formach doskonalenia zawodowego. „Potrzeba doskonalenia warsztatu pracy pojawia się zazwyczaj wówczas, gdy człowiek stwierdza rozbieżność między tym co wie i potrafi, a tym czego wymaga współczesność. Potrzeby te określa tempo i dynamika zmian cywilizacyjnych i wraz z nimi konieczność niemalże ustawicznej samokontroli po to, by nie pozostać w tyle. Doskonalenie jest więc jedną z konsekwencji przyspieszonego rozwoju, nauki, techniki, kultury, charakteryzującego współczesność” (Waloszek, 1998). Doksztalcanie i doskonalenie jest nakazem czasu. Szczególnie nauczyciele przy współpracy z rodzicami kreują nową generację. Ich zaangażowanie, przygotowanie i gotowość do zmian w znacznym stopniu wpłyną na powodzenie reformy.

Przyspieszone tempo przemian kulturowo- technologicznych jest czynnikiem wymuszającym innowacje edukacyjne i ustawiczne kształcenie się. Następuje zmiana roli szkoły i nauczyciela, jak również zwiększa się różnorodność form nauczania. Dlatego nie można obejść się bez ciągłego, ustawicznego podnoszenia swych kwalifikacji oraz poszerzania i aktualizowania wiedzy.

Zachodzące w kraju zmiany ekonomiczno- gospodarcze, reforma strukturalna i funkcjonalna oświaty zmusza szkoły do reorganizacji, zwiększenia ich konkurencyjności biorąc przede wszystkim pod uwagę potrzeby lokalne. Od dyrektorów i nauczycieli oczekuje się profesjonalizmu, większej inicjatywy, samodzielności i kreatywności. Autonomia jest szansą do tworzenia nowych planów, wdrażania programów własnych (autorskich), co pociąga za sobą konieczność doksztalcania się, poznawania nowych, atrakcyjnych i skutecznych metod nauczania. Należy pamiętać o zachodzących przemianach w rodzinie, uwzględnić zarówno potrzeby dzieci jak i rodziców, oraz dostosować formy współpracy do zapotrzebowania „klientów”.

Warto zwrócić uwagę również na większą dostępność do najnowszych informacji. Istotna jest umiejętność sprawnego korzystania z technologii komputerowej i informatycznej. Znajomość programów komputerowych, Internetu, umożliwia atrakcyjniejsze nauczanie.

W literaturze przedmiotu dotyczącej rozwoju zawodowego nauczycieli wyodrębnia się wiele powodów, dla których powinni się oni doskonalić. Jedną z wielu jest niekontrolowana inflacja wiedzy i umiejętności pedagogicznych, które z upływem czasu tracą na wartości. Komu zależy na przygotowaniu młodzieży do podejmowania pracy zawodowej, nie może poprzestać na tym, co zdobył wczoraj. Celem edukacji jest przygotowanie nie tylko do korzystania z obecnej cywilizacji, ale również do twórczego uczestnictwa w procesie, dalszego rozwoju i istnienia. Doskonalić się trzeba ustawicznie, przynajmniej tak długo, jak długo jest się nauczycielem. W czasach transformacji rozwojowej i edukacyjnych wyzwań nie jest to łatwe. Zmiany stylów życia mogą zniechęcić do pracy, ale mogą także wyzwolić inicjatywę i motywację do rozwoju zawodowego.

Dzisiejszy nauczyciel powinien być wykształcony, śmiało wkraczający w zawód, który ma bardzo dobrze lub dobrze opanowaną wiedzę ogólną i umiejętności zawodowe, a ponadto ma refleksyjny stosunek do świata i dokonuje świadomie wyborów moralnych. Oczekiwania społeczne w stosunku do kwalifikacji oraz kompetencji nauczycielskich ulegają stałym zmianom. Wymaga się, aby dążył do własnego rozwoju samodoskonalenia, odnajdywał właściwe dla swoich możliwości miejsce w społeczeństwie, był zdolny do inicjatyw, gotowy do podejmowania wezwań stawianych przed nim przez obowiązki i powinności zawodowe.

W okresie transformacji ustrojowej mamy do czynienia z ciągłymi zmianami, powodującymi dezaktualizację podawanej wiedzy, a więc występuje konieczność jej uaktualniania ze strony nauczyciela. Nowa rzeczywistość wymaga uczenia innowacyjnego, alternatywnego, edukacji elastycznej. Bardzo ważną jest umiejętność kształtowania samodzielności, przedsiębiorczości, aktywności, zaradności i radzenia z problemami. Samodoskonalenie rozumiane jako celowa i świadoma praca nad rozwijaniem siebie, jest istotnym elementem rozwoju zawodowego.

Problem „wykształcalności” nauczyciela pozostaje więc otwarty. W oparciu o skomplikowane struktury wzajemnych zależności trudne jest doskonałe przygotowanie do zawodu, gdyż ważnym elementem postawy są te cechy, które odnajdujemy w ogólnych predyspozycjach nauczyciela. Na uwagę zasługują: wewnętrzna potrzeba stawiania się autorytetem, potrzeba kreowania postaw innych ludzi, niezależność, autonomia, kontaktowość, otwartość, refleksyjność, decyzyjność, umiejętność podejmowania godnych kompromisów, autentyczność, empatia, szacunek, akceptacja siebie i drugiego człowieka.

Są to cechy godne wzmocnienia poprzez treningi w cyklu bardzo dobrego jakościowego profesjonalnego przygotowania.

W wielu krajach europejskich doskonalenia zawodowe uważane jest za warunek wszelkich reform i przemian oświatowych. W Polsce odwołuje się w swoich założeniach do edukacji ustawicznej, zwanej też kształceniem przez całe życie, w trakcie którego jego organizatorzy starają się eliminować rozbieżności między teorią i praktyką. Doskonalenie może przebiegać w różnych formach. Szczególnie ważny jest dobór treści doskonalenia do potrzeb konkretnych placówek. Wzbogacanie wiedzy i umiejętności powinno odbywać się w instytucji, w której wykonuje się obowiązki zawodowe. Dlatego też powołano do życia zespoły samokształceniowe. Dzięki temu odchodzi się od okazjonalnego doskonalenia się zawodowego na rzecz uczenia się zespołów i instytucji jako całości. Ekspozuje się metody uczenia wymagające od nauczycieli czynnej postawy, kreatywności, refleksji. Obecnie coraz intensywniej podejmuje się wysiłki w celu stworzenia koncepcji doskonalenia bardziej odpowiadającego współczesnej rzeczywistości.

Podstawowym zadaniem nauczyciela jest wykształcenie u młodych ludzi postawy i nawyków do uczenia przez całe życie, ustawicznego zdobywania nowej wiedzy i umiejętności, do samodzielnego korzystania z zasobów informacyjnych oraz zdolności współpracy z innymi i rozwiązywania problemów.

Zawód nauczyciela wymaga:

1. wyższego wykształcenia
2. osadzony w kontekście uczenia się przez całe życie
3. mobilny
4. oparty na partnerstwie

Współczesny nauczyciel jako osoba „zarządzająca wiedzą”, „wspomagająca rozwój młodych ludzi”, „pomagająca w stawaniu się obywatelem”, „kreująca Europejczyków” musi ciągle się doskonalić co jest elementem koniecznym w kształtowaniu kluczowych kompetencji.

II. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE

II.1 Efekty kształcenia

II.1.1 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości

W ramach zajęć z przedsiębiorczości uczniowie przygotowują się do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu gospodarczym, budzą w sobie ducha przedsiębiorczości, kształcą postawy i myślenie przedsiębiorcze oraz wykazują się zachowaniem przedsiębiorczym w praktyce. Przedsiębiorczość umożliwia uczniom zdobywanie wiedzy z zakresu podstaw komunikacji interpersonalnej. Kształtują umiejętność aktywnego poszukiwania pracy i świadomego jej wyboru, poznają mechanizmy funkcjonowania gospodarki rynkowej, rozwijają zainteresowania podejmowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej. Poznaniem podstawowych zasad podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej w różnych formach. Poznają rolę państwa i prawa w gospodarce rynkowej. Poznają zasady funkcjonowania gospodarki europejskiej i światowej.

Uczniowie kształtując kompetencje kluczowe w zakresie przedsiębiorczości mają możliwość osiągnąć:

1. dokonanie trafnej samooceny oraz umiejętności autoprezentacji
2. umiejętność stosowania podstawowych zasad pracy w zespole i prowadzenia negocjacji
3. planowanie budżetu gospodarstwa domowego
4. rozróżnianie form inwestowania
5. umiejętność przewidywania opłacalności przedsięwzięcia gospodarczego w kontekście wydatków i przychodów zysku i ryzyka. Obliczanie wyniku finansowego przedsiębiorstwa na prostych przykładach
6. Identyfikowanie podstawowych form własności oraz form organizacyjno-prawnych przedsiębiorstw
7. Przygotowanie dokumentów do założenia i prowadzenia przedsiębiorstwa oraz stosowanie wymaganych procedur w celu podjęcia działalności gospodarczej przez osobę fizyczną

8. obliczanie prostych przykładów dotyczących wyniku finansowego przedsiębiorstwa
9. przygotowanie podstawowych dokumentów niezbędnych w ubieganiu się o pracę oraz prowadzenie rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą w warunkach symulowanych
10. znajomość podstawowych przepisów prawa dotyczących zatrudnienia oraz praw i obowiązków pracowników i pracodawców
11. identyfikowanie podstawowych wskaźników makroekonomicznych (PKB, PNB – nominalny i realny oraz w przeliczeniu na jednego mieszkańca, inflacja, bezrobocie)
12. rozumienie wpływu polityki fiskalnej i monetarnej na życie gospodarcze kraju
13. wskazywanie korzyści i zagrożeń wynikających ze współpracy międzynarodowej w tym integracji Polski z Unią Europejską oraz globalizacji gospodarki.

Człowiek przedsiębiorczy to taki, który w każdych warunkach – jakie stwarza mu otoczenie- potrafi dostrzec oraz realizować swoje potrzeby i potrzeby innych ludzi.

II.1.2 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie technologii informacyjnej i przedmiotów matematyczno-przyrodniczych

1. Posługiwanie się systemem komputerowym.

Uczeń zna pojęcia:

- komputer i urządzenia zewnętrzne: monitor, klawiatura, mysz, pamięci pomocnicze (np. dyskietki), drukarka, urządzenia multimedialne (np. skaner, karta dźwiękowa), komunikacja z otoczeniem zewnętrznym komputera, sieci komputerowe, program, standardy komunikacji użytkownika z komputerem;
- plik, kartoteka, katalog, pamięć operacyjna, dysk, dyskietka, programy pakujące i antywirusowe;
- procesor, przepływ informacji w komputerze, komunikacja komputera z otoczeniem zewnętrznym, operacje w komputerze w czasie wykonywania programu;

Umiejętności (uczeń umie):

- korzystać z komputera i jego podstawowych urządzeń;
- posługiwać się podstawowymi zleceniami systemu operacyjnego; wykonywać podstawowe operacje na plikach;

- korzystać z programów wspomagających użytkownika i z programów narzędziowych;
- omówić architekturę komputera i przepływ informacji w komputerze;
- modyfikować środowisko użytkownika.

2. Redagowanie tekstów za pomocą edytora tekstu i edytora grafiki.

Uczeń zna pojęcia:

- program komputerowy, standardy komunikacji użytkownika z programem: okna, ikony, klawisze funkcyjne, algorytm, plik, nazwa pliku, rozszerzenie nazwy pliku, pamięci zewnętrzne, urządzenia zewnętrzne;
- plik tekstowy, kody znaków ASCII;
- operacje na tekście i na jego fragmentach;
- wiersze, akapity, justowanie, formatowanie, dobór czcionek;
- przygotowanie tekstu z ilustracjami.

Umiejętności (uczeń umie):

- zaprojektować i wykonać rysunek na zadany temat w edytorze grafiki;
- wykonywać podstawowe operacje edytorskie na tekstach;
- przygotować dokument według zadanego szablonu;
- projektować i tworzyć własne dokumenty, korzystając z edytora tekstu i edytora grafiki.

3. Rozwiązywanie zadań za pomocą arkusza kalkulacyjnego

Uczeń zna pojęcia:

- standardy komunikacji z użytkownikiem, środowisko użytkownika, pliki, problem, dane i wyniki, arkusz, komórka, adres komórki napis, formuła;
- algorytm, dane testowe, poprawność algorytmu;
- kopiowanie, wypełnianie, blok komórek, techniki algorytmiczne;
- graficzna prezentacja danych i wyników, symulacja, dane doświadczalne.

Umiejętności (uczeń umie):

- wprowadzać i modyfikować dane, tworzyć formuły, projektować arkusz;
- wykonywać obliczenia w arkuszu kalkulacyjnym według zadanych wzorów, rozumieć pojęcie algorytmu;
- wydrukować fragment arkusza.

4. Wykorzystanie komputera w innych przedmiotach, dziedzinach, zajęciach

Uczeń zna pojęcia:

- środki i narzędzia informatyczne jako pomoce w rozwiązywaniu zadań z różnych dziedzin;
- przygotowywanie różnego rodzaju dokumentów (np. pism urzędowych, sprawozdań), dobieranie odpowiedniej formy w zależności od treści dokumentu;
- sporządzanie rysunków komputerowych i włączanie ich do przygotowywanych druków (np. zaproszenia, ogłoszenia, raportu z pracowni, gazetki);
- korzystanie z informacji podawanej w językach obcych, np. za pomocą sieci Internet;
- wykonywanie obliczeń potrzebnych w innych przedmiotach ścisłych i zawodowych (np. na lekcjach matematyki, fizyki) oraz graficzne prezentowanie wyników;

Umiejętności (uczeń umie):

- zastosować komputer w innych przedmiotach: ścisłych, humanistycznych i technicznych;
- za pomocą komputera rozwiązywać zadania, których treści są zaczerpnięte z innych przedmiotów nauczania;
- stosować komputer i sieci komputerowe do samokształcenia, rekreacji i zabawy, na zajęciach pozalekcyjnych lub w czasie wolnym od zajęć.

5. Zaznajomienie z rozwojem technologii komputerowej i informacyjnej

Uczeń zna pojęcia:

- sieć lokalna i globalna: karta sieciowa, serwer plików, schemat przepływu informacji, zasoby informacyjne w sieci;
- uprawnienia użytkowników, standardy komunikacji, usługi sieciowe;
- podstawowe usługi sieci Internet, np. poczta elektroniczna, grupy dyskusyjne, World Wide Web – WWW, znaczniki html;
- graficzne środowisko komputerów;
- hipertekst;
- standardy prezentacji informacji

Umiejętności (uczeń umie):

- korzystać z podstawowych usług sieci lokalnej i globalnej (Internet);
- odszukiwać w sieci potrzebne informacje;
- określać uprawnienia różnych grup użytkowników;

- przedstawić korzyści z pracy w sieci i opisać zagrożenia;
  - przestrzegać norm bezpieczeństwa i ochrony danych w sieci;
  - pracować w środowisku graficznym z różnymi postaciami informacji;
  - korzystać z multimedialnego systemu przekazu informacji;
  - określić granice możliwości komputerów.
6. Przestrzeganie ustalonych norm w posługiwaniu się środkami informatyki (np. etycznych, prawnych, społecznych)

Uczeń zna pojęcia:

- licencja, prawo autorskie, piractwo komputerowe; - poufność i bezpieczeństwo danych;
- poznanie zasad pracy w grupie;
- wpływ informatyki na jednostkę i społeczeństwo (pozytywny i negatywny).

Umiejętności (uczeń umie):

- podać prawne, etyczne i społeczne aspekty informatyki;
- dostosować się do ustalonych przez grupę norm pracy nad wspólnym rozwiązywaniem) problemów;
- przestrzeganie zasad poufności i bezpieczeństwa danych.

II.1.3 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie matematyki

Przygotowanie do świadomego i pełnowartościowego uczestnictwa w świecie w którym modele matematyczne odgrywają kluczową rolę. Przystwojenie podstawowych struktur matematycznych w stopniu umożliwiającym rozpoznawanie ich przydatności w sytuacjach praktycznych, w szczególności:

- usystematyzowanie wiedzy o liczbach oraz nabycie sprawności wykonywania obliczeń
- opanowanie reguł rachunku algebraicznego
- wdrożenie do opisywania oraz analizy zależności i zmienności za pomocą elementarnych funkcji
- poznanie struktury otaczającej nas przestrzeni poprzez własności klasycznych obiektów geometrycznych; rozwój wyobraźni przestrzennej
- poznanie elementarnych metod analizy zjawisk statystycznych i losowych oraz ich najprostszyc opisów kombinatorycznych.

Przyzwyczajanie do typowych elementów rozumowań matematycznych, w szczególności dostosowania pojęć takich jak: założenie, wniosek, dowód, przykład, kontrprzykład.

Wyrobienie umiejętności i potrzeby krytycznej oceny przeprowadzonego rozumowania lub otrzymanego wyniku obliczeń.

Wyrobienie nawyków samodzielnego zdobywania, analizowania i klasyfikowania informacji, stawiania hipotez i poszukiwania metod ich weryfikacji.

Kształtowanie umiejętności jasnego i precyzyjnego formułowania wypowiedzi oraz argumentowania.

Zadaniem szkoły w zakresie kształtowania kompetencji matematycznych jest:

1. Zapewnienie kształcenia promującego samodzielne, krytyczne i twórcze myślenie, ograniczenie do minimum działań schematycznych i odtwórczych.
2. Zapewnienie każdemu uczniowi warunków do rozwoju zdolności matematycznych na miarę jego możliwości poznawczych
3. Przygotowanie uczniów do samodzielnego zdobywania wiedzy na dalszych etapach edukacji oraz w pracy zawodowej
4. Wdrożenie uczniów do korzystania do nowoczesnych narzędzi i źródeł informacji.

II.1.4 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie języków obcych

Interakcja ustna: ogólne kompetencje.

Uczeń/absolwent potrafi:

- dosyć swobodnie prowadzić rozmowę na typowe i nietypowe tematy związane z własnymi zainteresowaniami i sprawami zawodowymi. Umie wymieniać, sprawdzać i potwierdzać informacje, radzić sobie w mniej rutynowych sytuacjach i tłumaczyć, dlaczego coś stanowi problem. Potrafi wypowiadać się na bardziej abstrakcyjne tematy, takie jak np.: sztuka, film, literatura, muzyka, itp.
- potrafi w szerokim zakresie używać prostego języka w większości sytuacji, jakie mogą wystąpić podczas podróżowania. Potrafi spontanicznie włączać się do rozmów na popularne tematy ogólne, wyrażać własne opinie i wymieniać informacje na tematy związane z własnymi zainteresowaniami lub życiem codziennym (np. rodzina, hobby, praca, podróże, wydarzenia bieżące)

Kompetencje językowe:

A. Uczeń/absolwent zna:

1. Różnorodne struktury leksykalno – gramatyczne umożliwiające formułowanie wypowiedzi poprawnych pod względem fonetycznym / ortograficznym, morfosyntaktycznym i leksykalnym.
  2. Zasady konstruowania różnych form wypowiedzi:
    - a) ustnych – formy nawiązywania kontaktu z rozmówcą, przekazywania komunikatu i kończenia rozmowy, zasady prezentacji;
    - b) pisemnych – ogłoszenie, notatka, ankieta, pocztówka, zaproszenie, list prywatny, prosty list formalny, opis, rozprawka, recenzja, opowiadanie.
  3. Realia socjokulturowe danego obszaru językowego i kraju ojczystego, z uwzględnieniem tematyki integracji europejskiej i kontekstu międzykulturowego.
  4. Normy socjokulturowe pomagające w funkcjonowaniu na rynku pracy.
- B.Uczeń/absolwent wykazuje się umiejętnością odbioru (recepcji) tekstu słuchanego; Rozumienia ze słuchu tekstu prostego pod względem treści i o niewielkim stopniu zróżnicowania struktur leksykalno – gramatycznych jak również tekstu bogatego pod względem treści i o wysokim stopniu zróżnicowania struktur leksykalno–gramatycznych.
- C.Uczeń/absolwent wykazuje się umiejętnością odbioru (recepcji) tekstu czytanego; Rozumienia tekstu czytanego, prostego pod względem treści i stopnia zróżnicowania struktur leksykalno – gramatycznych jak również tekstu czytanego, bogatego pod względem treści i o wysokim stopniu zróżnicowania struktur leksykalno–gramatycznych.
- D.Uczeń/absolwent wykazuje się umiejętnością reagowania językowego (interakcji) w zakresie:
- pisania prostej wypowiedzi,
  - pisania wypowiedzi bogatej pod względem treści o zróżnicowanych strukturach leksykalno – gramatycznych
- E.Uczeń/absolwent wykazuje się umiejętnością przetwarzania tekstu (mediacji) w zakresie pisania w tym:
- a) relacjonowania, przetwarzania i przekazywania tekstów przeczytanych w języku obcym lub ojczystym
  - b) stosowania zmian struktur leksykalno–gramatycznych, rejestru, stylu lub formy.

II.3 Kompetencje zawodowe uczniów i absolwentów

Uczniowie podczas nauki zdobywają szereg kompetencji zawodowych. Absolwenci Technikum Organizacji Usług Gastronomicznych – kierunku, który cieszy się największą popularnością wśród kandydatów po szkoły, uczą się planować, organizować i zakładać własną działalność gospodarczą, sporządzanie oferty usług swojego zakładu. Kompetencje, jakie kształtują uczniowie podczas nauki są przydatne w dalszym kształceniu i na rynku pracy. Są to m. in.;

- umiejętność sporządzania podstawowego asortymentu potraw i napojów przy zastosowaniu odpowiednich technik i metod sporządzania
- aranżowanie sal konsumenckich i wyposażenia
- organizowanie i realizowanie gastronomicznych usług cateringowych
- zabezpieczenie jakości zdrowotnej żywności
- obsługiwanie gościa przy zastosowaniu różnych metod obsługi z uwzględnieniem współczesnych tendencji
- obsługiwanie urządzeń audio-wizualnych
- posługiwanie się wyrażeniami fachowymi stosowanymi w gastronomii międzynarodowej i porozumiewanie się w języku obcym z konsumentem

II.3 Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe

Zdolność wykorzystania przez człowieka jego wiedzy, umiejętności, systemu wartości i cech osobowości do osiągania celów, wyników i standardów oczekiwanych w związku z zajmowaniem przez niego określonego stanowiska pracy to kompetencje zawodowe.

Kompetencje zawodowe to:

- wykształcenie,
- doświadczenie zawodowe,
- umiejętności zawodowe,
- nawyki i sprawności zawodowe,
- osobowość zawodowa.

Coraz częściej obok kompetencji zawodowych zaznacza się wartość kompetencji społecznych. Kompetencje społeczne odnoszą się do umiejętności budowania i utrzymywania relacji międzyludzkich. Kompetencje to zakres wiedzy i umiejętności i odnoszą się one do umiejętności wyższego rzędu. W przypadku kompetencji zawodowych mówi się przede wszystkim o uprawnieniach zawodowych i doświadczeniu.

Na podstawie badań w przedsiębiorstwach stwierdzono, że do najbardziej pożądaných kompetencji należą:

- zdolności komunikacyjne,
- orientacja na osiągnięcia,
- praca zespołowa,
- przywództwo,
- skupienie się na kliencie,
- elastyczność,
- stymulowanie rozwoju innych.

Inaczej mówiąc, aby być kompetentnym należy:

1. „zrozumieć, co trzeba zrobić”
2. „wykonać zadanie”
3. „pociągnąć za sobą innych”

Kwalifikacje zawodowe są rozumiane jako zakres i jakość przygotowania niezbędnego do wykonywania jakiegoś zawodu. Na kwalifikacje zawodowe składają się następujące czynniki:

- - poziom wykształcenia ogólnego,
- - wiedza zawodowa,
- - umiejętności zawodowe,
- - umiejętności organizowania i usprawniania pracy,
- - uzdolnienia i zainteresowania zawodowe.

Oprócz tego na jakość kwalifikacji zawodowych wpływają kwalifikacje społeczno moralne pracownika oraz jego właściwości fizyczno zdrowotne.

Obecnie coraz częściej używa się sformułowania kompetencje zawodowe. Kompetencje należy rozumieć jako pewien wewnętrzny potencjał przejawiający się w zachowaniach człowieka, przyczyniających się do zaspokojenia wymagań otoczenia szczególnie w nowych sytuacjach zawodowych. Istnieje wiele typologii kompetencji.

Kategorie kompetencji wg t. Rostowskiego

Kompetencje związane z uzdolnieniami – odnoszą się do potencjału pracownika, możliwości rozwoju, wykorzystania uzdolnień w celu zdobycia nowych kompetencji. Ich znaczenie jest tym większe im bardziej przedsiębiorstwo nastawione jest na zmiany i konieczność rozwoju „nowych kompetencji”.

Kompetencje związane z umiejętnościami i zdolnościami - dotyczą czynników niezbędnych dla odniesienia sukcesu w konkretnym zadaniu w pracy. Należą tu dobrze znane od dawna kompetencje komunikacyjne, umysłowe, interpersonalne, organizacyjne, techniczne, biznesowe, przywódcze, samzarządzania itp.

Kompetencje związane z wiedzą - to przygotowanie do wykonywania konkretnych zadań w ramach zawodu, specjalizacji, stanowiska czy organizacji. W tej kategorii mieszczą się kompetencje, które opisują to czego pracownik nauczył się do tej pory i co może zastosować w odpowiedniej sytuacji. Wiedza może dotyczyć faktów, wydarzeń, procedur, teorii.

Kompetencje fizyczne – dotyczy umiejętności związanych z fizycznymi wymaganiami stanowiska pracy. Dzieli się na trzy grupy:

- sprawność fizyczna
- wyczerlenie zmysłów
- zdolności psychofizyczne

Kompetencje związane ze stylami działania – opisują cechy osobowe np. orientacja społeczna, zorientowanie na współpracę, realizacja celów.

Kompetencje związane z zasadami i wartościami – dotyczą zasad, wartości, wierzeń, pozwalają na określenie motywów działania. Odnoszą się do tego poszukuje się w pracy oraz do ról życiowych, które wpływają na dokonywane wybory.

Kompetencje związane z zainteresowaniami – oznaczają preferencje dotyczące zadań i rodzaju pracy oraz środowiska pracy. Mają wpływ na efektywność, zwłaszcza wtedy, kiedy rodzaj pracy jest w pełni zgodny z rodzajem zainteresowań pozazawodowych.

Umiejętności uniwersalne

Umiejętności, jakie człowiek nabywa w ciągu życia można podzielić według następujących kryteriów:

ADAPTACYJNE tzw. charakter	UNIWERSALNE przydatne w życiu i w każdej pracy	KWALIFIKACJE specyficzne umiejętności zawodowe, techniczne, zawód
istotne dla utrzymania pracy	 pomocne w zdobyciu pracy	niezbędne lub pomocne w zdobyciu pracy
zdobyte we wczesnej fazie życia w rodzinie, następnie w szkole, oraz dzięki intensywnej edukacji	talent, naturalne zdolności lub wyuczone umiejętności	zdobyte w procesie uczenia się
związane są z tym, jak reagujemy na środowisko, jak się do niego adaptujemy	odnoszą się do: danych (szybkie liczenie), informacji (szybkość kojarzenia faktów), ludzi (umiejętność współczucia) rzeczy (zdolności mechaniczne)	odnoszą się do: umiejętności wykonywania konkretnej pracy
niezbędne do tego, aby radzić sobie z innymi ludźmi, z przełożonymi, aby dobrze organizować sobie czas i pieniądze, aby wiedzieć, jak się ubrać do pracy	przydają się w każdej pracy: są to podstawowe lub fundamentalne umiejętności	mogą być kompletnie unikatowe i przydatne wyłącznie w danej pracy
przykłady: punktualność odpowiedzialność entuzjazm uprzejmość inicjatywa pomysłowość elastyczność zorganizowanie schłodność	przykłady: czytanie, pisanie i liczenie, umiejętność wystawiania się, umiejętność oceny dystansu, zdolności mechaniczne: talent do obsługi i naprawy maszyn, szybkość i dokładność, zdolności kierownicze, umiejętność planowania	przykłady: księgowość, programowanie, komputerów, obsługa krosna, planowanie finansów, sprzedaż domów, gotowanie, znajomość teorii elektryczności, znajomość anatomii, przepisy koszykówki

Umiejętności uniwersalne

Sprawność fizyczna i umiejętności manualne	Umiejętności w kontaktach z ludźmi	Umiejętności pracy z danymi, z nowymi pomysłami, z informacją
sprawność fizyczna: - zręczne ręce - koordynacja ręka - oko - koordynacja ruchowa - szybkość, siła, wytrzymałość	z jednym człowiekiem: - pomaganie - słuchanie - wykonywanie poleceń - pisanie listów - rozmawianie przez telefon	zbieranie i wytwarzanie: - poszukiwanie - badanie - obserwowanie ludzi i rzeczy - wywiady z ludźmi - wyobraźnia, pomysłowość

<p>posługiwanie się materiałami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szycie - cięcie, rzeźbienie - malowanie <p>posługiwanie się przedmiotami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mycie, sprzątanie - przygotowanie jedzenia - dbałość o przedmioty <p>posługiwanie się narzędziami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - montowanie, złożenie czegoś - reperowanie - kierowanie autem <p>budowanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowanie - remonty <p>ogrodnictwo i hodowla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hodowla roślin - hodowla zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> - uczenie indywidualne - doradzanie - reprezentowanie - przekonywanie - sprzedawanie <p>z grupami ludzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komunikowanie się z grupą - gry zespołowe - wystąpienia publiczne - prowadzenie dyskusji w grupie - zarządzanie - przewodzenie - negocjowanie - uczenie grupy - współpraca w grupie - organizowanie ludzi 	<p>zarządzanie informacją:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kopiowanie - sortowanie, segregowanie - analizowanie, syntetyzowanie - porównywanie - interpretowanie - graficzna prezentacja - tłumaczenie - obliczenia <p>przechowywanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzanie danych do komputera - maszynopisanie - archiwizacja - nagrywanie (dźwięk, obraz) - fotografowanie - świetna pamięć <p>wykorzystanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dla ludzi - dla rzeczy
---	--	---

Według Johna Hollanda (1997) do poszczególnych zawodów predysponuje ludzi własna osobowość oraz wiele czynników wywodzących się z ich otoczenia. Wybór zawodu jest pochodną połączenia osobistych zainteresowań z możliwościami, jakie stwarza świat pracy. Wg Hollanda istnieje sześć dominujących typów osobowości zawodowej i sześć odpowiadających im środowisk pracy.

ZAŁOŻENIE I

Każda osoba posiada cechy każdego typu występujące hierarchicznie w malejącym natężeniu. Na przykład ktoś może posiadać wiele cech wspólnych z typem społecznym, w średnim stopniu odpowiadać typowi przedsiębiorczemu oraz w niewielkim stopniu przypominać pozostałe typy osobowości.

TYP OSOBOWOŚCI REALISTYCZNY reprezentowany jest przez osoby lubiące pracować z narzędziami, maszynami, zwierzętami. Posiadają sprawności manualne, są uzdolnione technicznie lub mechanicznie. Słabe strony: społeczne, oświatowe. Wartości: pieniądze, status, władza. Cechy: szczerzy, uczciwy, praktyczny, nieśmiały. Zawody

pasujące do tego typu osobowości, to m.in.: mierniczy, rolnik, elektryk, kierowca, cukiernik, geofizyk. Inżynier, mechanik, pilot.

TYP OSOBOWOŚCI BADAWCZY osoby z taką osobowością zawodową lubią wykorzystywać w pracy swoje zdolności myślenia abstrakcyjnego i analitycznego, lubią też tworzyć teorie. Mają uzdolnienia naukowe. Określane są jako racjonalne, krytyczne, ciekawe, niezależne. Słabe strony: przywództwo i perswazja. Wartości: nauka. Zawody: biolog, fizyk, chemik, technolog medyczny, astronom, chirurg, farmaceuta, filozof, politolog, dentysta, botanik, mikrobiolog, programista.

TYP OSOBOWOŚCI ARTYSTYCZNY preferuje zachowania kreatywne, umożliwiające wyrażanie samego siebie. Lubią rozwijać pomysły i koncepcje. Mają zdolności artystyczne. Są to osoby twórcze, o rozwiniętej wyobraźni i dużym poczuciu estetyki. Słabe strony: biurowe. Wartości: estetyka. Zawody: muzyk, malarz, pisarz, dekorator wnętrz, aktor, plastyk, choreograf, dziennikarz, antykwariusz, architekt, dyrygent, agent reklamy, charakteryzator, projektant mody, autor scenariuszy.

TYP OSOBOWOŚCI SPOŁECZNY takie osoby lubią pomagać innym ludziom, informować, uczyć innych. Posiadają rozwinięte umiejętności społeczne, potrafią skutecznie wywierać wpływ na ludzi. Są empatyczne, cierpliwe. Słabe strony: manualne, techniczne. Zawody: nauczyciel, psycholog, opiekun społeczny, pielęgniarka, kosmetyczka, doradca zawodowy, dyrektor, duchowny, sędzia, kelner, logopeda.

TYP OSOBOWOŚCI PRZEDSIĘBIORCZY lubi pracę z ludźmi ukierunkowaną na korzyści materialne. Osoby o tym typie osobowości posiadają umiejętności przywódcze i komunikowania się. Są postrzegane jako osoby energiczne, rozmowne, pewne siebie. Słabe strony: naukowe. Zawody: akwizytor, zarządca, przedsiębiorca, adwokat, pilot wycieczek, makler, kierownik, sprzedawca, fotograf.

TYP OSOBOWOŚCI KONWENCJONALNY preferuje pracę z danymi, ich porządkowanie i strukturalizację. Posiadają zdolności urzędnicze i rachunkowe. Określane są jako zorganizowane, praktyczne, uległe, konformistyczne. Słabe strony: artystyczne. Zawody: księgowy, kasjer, urzędnik bankowy, sekretarka, agent ubezpieczeniowy, ekonomista, korektor, recepcjonista, stróż nocny.

Typy mieszane powstają z kombinacji typów dominujących. Holland wskazuje na istnienie 720 różnych wzorów osobowości i szerokiego repertuaru ludzkich zachowań.

Do celów diagnostycznych, pozwalających na określenie stopnia podobieństwa osobowości jednostek do wymienionych sześciu typów służą następujące narzędzia do

badania typu osobowości zawodowej: Zestaw do Samobadania (Beauwale, Noworol, Łącała, 1998a) oraz Kwestionariusz Preferencji Zawodowych – KPZ (Nosal, Piskorz, Świątnicki, 1998). Profil uzyskany w wyniku badania wskazuje na trzy typy, które są najbliższe osobowości badanego. W nomenklaturze Hollanda nosi on nazwę Kod Sumaryczny Jednostki. Przykładowo kod sumaryczny, może mieć formę BRK, oznacza to, że osobowość badanego jest najbardziej podobna do typu badawczego, w mniejszym stopniu do typu realistycznego, a w jeszcze mniejszym do typu konwencjonalnego. Najwyższy wynik symbolizuje typ osobowości badanego, natomiast profil wyników – wzór osobowości.

ZAŁOŻENIE II

Istnieje sześć typów środowisk pracy. Każde środowisko przyciąga konkretne typy osobowości

ZAŁOŻENIE III

Ludzie poszukują takiego środowiska pracy, które umożliwi im realizację własnych umiejętności, wyrażanie wartości, cech charakteru, preferowanych ról oraz będzie zgodne z ich postrzeganiem samego siebie.

Jeśli poszukiwanie środowiska nie kończy się powodzeniem, jednostka odczuwa konflikt i frustrację, ma niskie osiągnięcia i niską motywację do pracy.

Wyróżniamy:

- środowisko relistyczne
- środowisko badawcze
- środowisko artystyczne
- środowisko społeczne
- środowisko przedsiębiorcze
- środowisko konwencjonalne

Środowisko tworzą osoby o określonym typie osobowości, problemach i wymaganiach zawodowych oraz właściwości fizyczne tego środowiska. Ludzie w określonych grupach zawodowych mają podobne wzorce osobowości i reagują w podobny sposób na wiele sytuacji.

Wg Hollanda klasyfikacji danego środowiska można dokonać analizując liczbę osób danego typu w środowisku.

ZAŁOŻENIE IV

Zachowanie jednostki jest determinowane interakcją jej osobowości i środowiska, w którym funkcjonuje – interakcja ta określona jest przez **zbieżność, spójność, zróżnicowanie i tożsamość zawodową.**

ZAŁOŻENIE V

Pracownik, którego osobowość podobna jest do konkretnego typu, wymaga określonego środowiska pracy. Istnieją **cztery stopnie zbieżności:**

- Najwyższy np.: typ realistyczny - środowisko realistyczne
- Drugi np.: typ realistyczny – środowisko badawcze i konwencjonalne
- Trzeci np.: typ realistyczny – środowisko artystyczne i przedsiębiorcze
- Czwarty np.: – typ realistyczny – środowisko społeczne.

ZAŁOŻENIE VI

Stopień związku wzajemnych elementów we wzorcu osobowości lub w modelach środowiska określa **stopień spójności** czyli zintegrowania zainteresowań, systemu wartości, cech charakteru, umiejętności, postrzegania świata. Może on być:

- Wysoki – np.: RB
- Średni – np.: RA
- Niski – np.: RS

Wysoki stopień spójności wzorca osobowości pozwala przewidywać zachowania klienta

Środowisko spójne stawia podobne wymagania dla obu typów w profilu.

ZAŁOŻENIE VII

Jasno zarysowany – **wyróżniający się** profil osobowości charakteryzuje się dużą dozą podobieństwa do jednego lub dwóch typów oraz niewielkim stopniem podobieństwa do innych typów

Jasno zarysowane środowisko charakteryzuje się jednym typem pracownika.

ZAŁOŻENIE VIII

Osoba o wysokim poczuciu **tożsamości** ma jasny i stabilny obraz swoich celów, zainteresowań, osobowości i umiejętności. (Paszkowska-Rogacz A., Tarkowska M., Metody pracy..., op.cit)

Sześć typów osobowości według Hollanda:

Typ społeczny: mocną stroną są: uzdolnienia werbalne, zdolność do pracy z ludźmi, pomaganie, nauczanie, uzdolnienia handlowe, empatia; słabe strony – manualne, techniczne, naukowe, rozwiązuje problemy kierując się uczuciami.

Typ realistyczny: mocną stroną są: koordynacja ruchowa, zręczność, zdolności techniczne, mechaniczne, inteligencja, opanowanie, logika myślenia; słabe strony – społeczne, oświatowe, czasami nadmierne podporządkowywanie się, identyfikowanie z osobami posiadającymi władzę, wpływy.

Typ intelektualny: mocną stroną są: zdolność do abstrakcyjnego myślenia i twórczego rozwiązywania problemów, zdolności intelektualne, umiejętność korzystania z zasobów informacji, precyzja, dociekliwość; słabe strony – aspołeczność, brak tradycjonalizmu, czasami zbyt komplikowanie prostych sytuacji, przywództwo, perswazja.

Typ konwencjonalny: mocną stroną są: zdolność do eksponowania siebie i swoich celów, kompetencje urzędnicze, obliczeniowe, dokładność, logika myślenia, odpowiedzialność; słabe strony – konformizm, uzdolnienia artystyczne, defensywność, brak elastyczności.

Typ przedsiębiorczy: mocną stroną są: umiejętności motywowania i pobudzania innych do działania, kierowanie innymi, przywództwo, elokwencja, towarzyskość, kompetencje organizacyjne; słabe strony – naukowe, dominacja, podejmowanie czasami zbyt dużego ryzyka, agresywność.

Typ artystyczny: mocną stroną są: kreatywność, poczucie estetyki, rozwiązywanie problemów w sposób twórczy i nietypowy, bogata wyobraźnia, ekspresyjność, oryginalność; słabe strony – emocjonalny niepokój, niedostateczna socjalizacja, nieorganizowanie, nadmierna emocjonalność, zbyt duża potrzeba niezależności, kompetencje urzędnicze.

III. RYNEK PRACY

III.1 Regionalny i lokalny rynek pracy w aspekcie specjalności zawodowych placówki

W ostatnich latach najwyższą dynamikę wzrostu, mierzoną liczbą nowych miejsc pracy wykazały zawody związane z:

- eksploatacją maszyn i urządzeń w modernizowanych gałęziach przemysłu (operatorzy w przemyśle: spożywczym, drzewnym, papierniczym, szklarskim)
- szeroko rozumianą ochronę środowiska
- zapotrzebowanie na tzw. zawody nowoczesne (związane z nowymi technologiami produkcji i usług) wzrosło
- zapotrzebowanie na tzw. zawody tradycyjne (związane z rolnictwem, górnictwem i przemysłem ciężkim) spadło

Na czołowych miejscach znaleźli się:

- agenci biur wspomagających rozwój działalności gospodarczej,
- techniczny personel obsługi komputerów
- operatorzy sprzętu optycznego i elektronicznego
- operatorzy zautomatyzowanych linii produkcyjnych.

III.2 Kompetencje Kluczowe a rynek pracy

Krajowy rynek pracy dzieli się na rynki lokalne, przynajmniej z punktu widzenia popytu na pracę, zgłaszanego przez pracodawców mających swoją siedzibę w określonej miejscowości. Podaż pracy, jest mniej związana z miejscem zamieszkania osób poszukujących zatrudnienia, gdyż wiele z nich godzi się na dojazdy do pracy, niekiedy nawet odległe i uciążliwe. Rynek dzieli się również na segmenty wg zawodów i poziomów kwalifikacyjnych, obejmowanych ofertami pracodawców i deklarowanymi przez poszukujących zatrudnienia. Zmiany w polskiej gospodarce znalazły odzwierciedlenie w sytuacji na rynku pracy, który w bardzo krótkim czasie przekształcił się w rynek poważnego niedoboru popytu. Nierównowaga na rynku pracy, będąca wynikiem niedostatecznego popytu na pracę w stosunku do jej podaży spowodowała zjawisko bezrobocia. Inna interpretacja bezrobocia to nadwyżka podaży w stosunku do popytu wynikająca z niskiej elastyczności na rynku pracy.

Głównym czynnikiem decydującym o wysokim poziomie bezrobocia, są niedopasowania kompetencyjne osób bezrobotnych do zapotrzebowania ze strony pracodawców. Niedopasowanie to wiąże się z niską jakością kapitału ludzkiego skutkującą niską mobilnością zawodową i przestrzenną oraz utrwalanie w niewielkim stopniu uczestnictwa w kształceniu ustawicznym osób znajdujących się na rynku pracy. Niski poziom kwalifikacji i w związku z tym niskie potencjalne dochody i szanse na znalezienie zatrudnienia niezależnie od regionu ograniczają migracje zarobkowe i utrudniają wyrównywanie różnic międzyregionalnych w poziomie rozwoju gospodarczego i sytuacji na rynku pracy. Niskie wyjściowe umiejętności pracowników utrudniają ich elastyczne podejście do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy i mobilność zawodową. Występują rozbieżności pomiędzy kwalifikacjami uzyskiwanymi w procesie edukacyjnym a oczekiwaniami pracodawców w stosunku do wiedzy, umiejętności i kompetencji kandydatów na proponowane stanowiska pracy. Ponieważ nie ma jednoznacznie określonych umiejętności wymaganych na współczesnym rynku pracy dochodzi do sytuacji, że w poszczególnych zawodach obserwujemy jednocześnie duże bezrobocie oraz wielu poszukiwanych pracowników. Osoby poszukujące pracy, szczególnie młodzi ludzie wkraczający na rynek pracy, bez znajomości tego rynku oraz umiejętności wykorzystania swoich atutów zawodowych i pozazawodowych stają się osobami bezrobotnymi.

Porównując rynki pracy, ten sprzed kilkudziesięciu lat i ten obecny, można stwierdzić, że niektóre zawody znikają z rynku, natomiast rośnie zapotrzebowanie na inne, zupełnie nowe zawody lub coraz lepszych specjalistów.

W Polsce najwięcej nowych zawodów powstaje w sferze usług. Za 10-15 lat praca pojawi się w wielu niedocenianych dzisiaj obszarach lub słabo obecnie obsadzonych: w dziedzinach związanych z badaniami naukowymi, prawem, zdrowiem, opieką społeczną, oświatą, doradztwem, mediami, informacją, organizacją czasu wolnego, służbą państwową i telekomunikacją.

III.3 Funkcjonowanie absolwentów na lokalnym i regionalnym rynku pracy.

W Polsce współczynniki skolaryzacji odnoszące się do poszczególnych grup wiekowych są dość wysokie (90,1%). Na terenie powiatu wyszkowskiego współczynnik ten jest wyższy i wynosi 94%. Należy podjąć działania upowszechniające nauczanie

języków obcych, szczególnie języka angielskiego w Szkołach Zawodowych. Natężenie bezrobocia w grupie młodzieży jest dość wysokie, ponad dwukrotnie wyższe niż stopa bezrobocia dla całej populacji. Jednym z problemów młodych jest brak wiary w poprawę sytuacji na rynku pracy, co obniża aktywność młodzieży, np. do tworzenia własnych miejsc pracy a także nasila postawy migracyjne lub bierne. Ważne jest aby obok programów „pomocowych” promować przedsiębiorczość, tworzyć nowe miejsca pracy, zachęcać pracodawców i pracowników do elastycznych form zatrudniania młodych ludzi oraz wspierać formy umożliwiające zdobywanie doświadczeń na rynku pracy.

IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH

IV.1 Prognoza demograficzna

Prognozy demograficzne w latach 2008 – 2012.

Wyniki prognozy ludności województwa mazowieckiego na lata 2008 – 2012 wskazują, że w perspektywie najbliższych 5 lat ogółem liczba ludności województwa będzie systematycznie wzrastać. Przewiduje się, że w 2009 roku osiągnie prawie 5228939 osób, w 2010 roku – 5250169 osób, w 2011 roku – 5271628 osób, w 2012 roku – 5293098 osób. W latach 2008 – 2012 nastąpi średni wzrost ludności o 21210,2 osób.

Podobny przebieg będzie miał wspomniany proces w miastach i na obszarach wiejskich naszego województwa. W miastach do 2012 roku obserwować będziemy nieznaczny i systematyczny wzrost liczby ludności:

- w 2008 roku liczba ludności - 3368279 osób,
- w 2009 roku – 33881514 osób, wzrośnie więc o 13235 osób,
- w 2010 roku. – 3395840 osób, w porównaniu z 2009 r. wzrośnie o 14326 osób,
- w 2011 roku – 3411181 osób, w porównaniu z 2010 roku wzrośnie o 15341osób.,
- w 2012 roku – 3426993osób, w porównaniu z rokiem poprzednim wzrośnie o 15812 osób.

Przewiduje się, że największy przyrost ludności miejskiej nastąpi w 2012 roku.

Prognozy demograficzne na terenach wiejskich będą miały również tendencję wzrostową:

- w 2008 r. liczba ludności wiejskiej wynosiła 1839978 osób,
- w 2009 r. – 1847425 os., wzrośnie więc o 7447 osób
- w 2010 r. przewiduje się, że liczba ludności na tych terenach wyniesie 1854329 osób,
- w porównaniu z 2009r. wzrośnie o 6904osób,
- w 2011 r. liczba tej ludności wyniesie 1860447 osób, w porównaniu z rokiem poprzednim wzrośnie o 6118 osób,
- w 2012 r. liczba tej ludności ma wynieść 1866105 osób, przewiduje się wzrost tej ludności o 5658 osób, w porównaniu z rokiem poprzednim.

Ruch naturalny:

W latach 2008-2012 ogólna liczba urodzeń na terenie województwa mazowieckiego będzie wynosiła 291125 osób, zaś liczba zgonów ogółem w tych samych latach będzie wynosiła 279782 osób. Z powyższych danych wynika, że liczba ludności zamieszkującej w województwie mazowieckim w latach 2008 – 2012 wzrośnie o 11343 osób.

W latach 2008 – 2012 ogólna liczba urodzeń w miastach wynosić będzie 187555 osób; prognozuje się spadek urodzeń :

- w 2009 roku o 626 osób
- w 2010 roku o 468 osób,
- w 2011 roku o 315 osób,
- w 2012 roku o 162 osób.

Ogólnie w latach 2008 – 2012 liczba zgonów będzie wynosić 176091 osób, w latach 2008 – 2011 obserwuje się nieznaczny wzrost liczby zgonów: o 394 osób (2009 rok.), o 399 osób (2010r.), o 400 osób (2011r.), zaś w 2012 roku nastąpi spadek liczby zgonów o 388 osób. W latach 2008 -2012 ruch naturalny w miastach wzrośnie o 1464 osób.

W latach 2008 – 2012 liczba urodzeń na obszarach wiejskich województwa mazowieckiego przedstawia się następująco:

- ogólna liczba urodzeń wynosić będzie 103570 osób,
- w latach 2008 - 2010 nastąpi niewielki wzrost liczby urodzeń: w 2009 roku o 202 osób.,
- w 2010 roku o 233 osób.
- w latach 2011- 2012 nastąpi spadek liczby urodzeń o 159 osób, o 85 osób.

Ogólna liczba zgonów na wsi w latach 2008 – 2012 będzie wynosić 103689 osób, nastąpi tendencja spadkowa liczby zgonów : o 129 osób (2009r.), o 111 osób(2010r), o 90 osób (2011r.), o 65osób (2012r.).

W latach 2008 – 2012 liczba ludności wiejskiej zmaleje o 119 osób.

Migracje wewnętrzne na pobyt stały w województwie mazowieckim przedstawiają się następująco:

- ogólnie w latach 2008 – 2012 przewiduje się napływ 443289 osób; ma tendencję wzrostową;
- ogólnie w w/w latach przewiduje się odpływ 352162osób, i ma również tendencję wzrostową;

- ogólnie różnica między napływem a odpływem liczby ludności wynosić będzie 91127osób
- ogólna liczba napływu ludności w mieście w latach 2008 – 2012 będzie wynosić 276990 os. Napływ ludności w miastach w w/w latach będzie miał tendencję malejącą: o 1743 osób (2009r.), o 1526 osób (2010r.), o 1520 osób (2011r.), o 126 osób (2012r.).
- ogólna liczba odpływu ludności w miastach będzie wynosić 219997 osób.
- odpływ liczby ludności w miastach w ciągu 5 lat będzie miał tendencję malejącą: o 840 osób, o 655 osób, o 484 osób, o 164 osób,
- różnica ludności w miastach między napływem a odpływem będzie wynosić 56993 osób,
- ogólna liczba napływu ludności na wsi na przełomie lat 2008 – 2012 będzie wynosić 166303 osób, napływ ludności na obszarach wiejskich będzie miał tendencję spadkową : o - 306 osób, o – 289 osób , o – 685 osób, o – 391 osób.
- ogólna liczba odpływu ludności na terenach wiejskich w latach 2008 – 2012 będzie wynosić 132165 os.
- odpływ ludności wiejskiej w latach 2008 -2010 prognozuje tendencję wzrastającą: o 222 osób, o 407 osób, zaś w latach 2011 – 2012 ma tendencję malejącą: o 180 osób, o 101 osób.

Migracje zagraniczne na pobyt stały w województwie mazowieckim będą przedstawiać się następująco:

- ogólna liczba imigracji ludności w latach 2008 -2012 osiągnie 11071 osób i ma tendencję wzrostową;
- ogólna liczba emigracji w tych samych latach będzie wynosiła 8938 os.; w latach 2008 -2009 ma tendencję wzrostową o 92 os.; w latach 2010 – 2012 będzie utrzymywać się na stałym poziomie i wynosić będzie 1862 os.

Migracja zagraniczna na pobyt stały w miastach:

- ogólna liczba imigracji w miastach w latach 2008 -2012 osiągnie 9701 osób; w latach 2008 -2011 przewidywany jest spadek imigracji w miastach o 256 osób o 195 osób, o 61 osób, zaś w 2012 roku nastąpi wzrost imigracji w miastach o 135 osób.
- ogólna liczba emigracji w miastach w latach 2008 – 2012 osiągnie 7532 os.;
- w latach 2008 -2009 przewidywany jest wzrost liczby emigracji ludności o 96 osób ; zaś w latach 2010 – 2012 emigracja liczby ludności będzie utrzymywać się na stałym poziomie czyli 1574 osób.

Migracja zagraniczna na pobyt stały na terenach wiejskich:

- ogólna liczba imigracji ludności w latach 2008 – 2012 będzie wynosić 1370 os.; w latach 2008 -2011 przewidywany jest spadek liczby imigracji tej ludności : o 59 osób; o 31 osób; o 28 osób; zaś w 2012r. imigracja tej ludności wyniesie o – 10 osób;
- ogólna liczba ludności emigracji w latach 2008 -2012 będzie wynosić 1406 osób; w latach 2008 -2009 emigracja liczby ludności będzie wzrastać o 16 oób.; a w latach 2010 – 2012 emigracja liczby ludności będzie utrzymywać się na stałym poziomie (288 osób).

IV.2 Współpraca szkoły z zakładami pracy

Zespół Szkół Nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie współpracuje z wieloma zakładami pracy w których uczniowie odbywają praktyczną naukę zawodu. Podmioty wspierające to:

- Zrzeszenie Prywatnego Handlu i Usług
- Cech Rzemiosł Różnych

Zakłady pracy szkolące największą ilość młodzieży to:

- Hotele: „Jan III Sobieski”, „Marriott”, „Sofitel Victoria”, „Sheraton”, „Novotel”, „Sienna”, „Westin”, „Dom Polonii” w Pułtusku
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
- PPHU Mleks
- Lasy Państwowe Nadleśnictwo Wyszaków
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska
- Zakład Budowlano-Instalacyjny
- Firma Budowlano-Handlowa,
- Małe Budownictwo,
- Firma Budowlano-Handlowa

Cele współpracy

- Zorganizowanie optymalnego środowiska kształcenia zawodowego uczniów
- Korelacja kształcenia zawodowego młodzieży
- Stworzenie jednolitego systemu oddziaływań pedagogicznych służących wszechstronnemu rozwojowi uczniów
- Wzajemne wspomaganie się w dążeniu do podniesienia jakości pracy
- Wyposażenie uczniów w wiedze i umiejętności gwarantujące mistrzostwo zawodowe

- Przygotowanie uczniów do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe
- Wyposażenie uczniów w umiejętności aktywnego poszukiwania pracy
- Wpojenie uczniom zasad etyki i kultury zawodu
- Promowanie szkoły w środowisku lokalnym i organizacjach kupieckich i rzemieślniczych
- Promowanie przez szkołę zakładów pracy wyróżniających się jakością kształcenia zawodowego młodzieży oraz sponsoringiem na rzecz jej rozwoju

Formy współpracy

- Włączanie rady do opracowywania wizji, misji i programu edukacyjnego szkoły
- Wspólne analizowanie potrzeb rynku pracy
- Wspólne rozpoznanie potrzeb i oczekiwań uczniów, rodziców i pracodawców
- Wspieranie rozwoju szkoły poprzez różne formy sponsoringu
- Wspólne organizowanie warsztatów aktywnego poszukiwania pracy dla młodzieży najstarszych klas liceum i szkoły zawodowej
- Organizowanie systemu wzajemnego komunikowania się umożliwiającego przepływ informacji o postępach uczniów w nauce, szkoleniu praktycznym oraz frekwencji na zajęciach szkolnych i praktykach
- Udział instruktorów praktycznej nauki zawodu w pracach zespołu nauczycieli przedmiotów zawodowych i zespołów wychowawców klas
- Uczestnictwo instruktorów praktycznej nauki zawodu w posiedzeniach Rady Pedagogicznej i w zebraniach z rodzicami
- Udział instruktorów praktycznej nauki zawodu w opracowaniu Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania
- Udział instruktorów praktycznej nauki zawodu w lekcjach przedmiotów zawodowych i w lekcjach wychowawczych
- Udział instruktorów praktycznej nauki zawodu w uroczystościach szkolnych i w imprezach klasowych
- Udział nauczycieli przedmiotów zawodowych w warsztatach służących aktualizowaniu ich wiedzy o metodach i formach szkolenia praktycznego uczniów
- Organizowanie szkoleń dla instruktorów praktycznej nauki zawodu celem doskonalenia ich umiejętności pedagogicznych
- Promowanie najlepszych uczniów i absolwentów szkoły

- Wspieranie uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej

Kryteria sukcesu

- Dobre funkcjonowanie systemu współdziałania szkoły i zakładów pracy
- 80% młodzieży zdaje egzaminy zewnętrzne potwierdzające klasyfikacje zawodowe
- 98% absolwentów szkoły spełnia oczekiwania pracodawców
- Z roku na rok wzrasta liczba uczestników konkursów i olimpiad potwierdzających umiejętności zawodowe i wzrasta liczba odnoszących w nich sukcesy
- 95% młodzieży zna metody aktywnego poszukiwania pracy

Oczekiwania pracodawców zatrudniających absolwentów szkoły

- Wysoki poziom umiejętności zawodowych absolwentów
- Biegła znajomość języka ojczystego, poprawne posługiwanie się nim w mowie i piśmie
- Dobra znajomość co najmniej jednego języka obcego
- Umiejętność obsługiwanie nowoczesnych urządzeń technicznych, posługiwanie się sprzętem komputerowym i jego oprogramowaniem oraz korzystania z Internetu
- Umiejętność sporządzania dokumentów w oparciu o edytor tekstu, arkusz kalkulacyjny i bazę danych
- Umiejętność nawiązywania kontaktów interpersonalnych
- Sztuka mediacji i negocjacji
- Umiejętność organizacji pracy i współdziałania w zespole
- Umiejętność projektowania zadań i brania odpowiedzialności za ich wyniki
- Umiejętność rozwiązywania problemów w sposób twórczy
- Umiejętność dokonywania oceny jakości własnej pracy oraz wyciągania wniosków z niepowodzeń
- Umiejętność stosowania w praktycznym działaniu instrumentów marketingu, promocji i reklamy
- Sztuka autoprezentacji
- Kultura osobista
- Kreatywność
- Dynamiczność
- Mobilność zawodowa
- Dobry stan zdrowia

- Odporność na stres
- Młody wiek i miła aparycja
- Niekaralność
- Uregulowany stosunek do służby wojskowej
- Prawo jazdy

Mocne i słabe strony szkoły w ocenie zakładów pracy szkolących młodzież stanowiące składniki analizy swot

Mocne strony szkoły	Słabe strony szkoły
<ul style="list-style-type: none"> ➤ kierunki kształcenia młodzieży są zgodne z potrzebami rynku pracy ➤ wysokie kwalifikacje nauczycieli ➤ duża odpowiedzialność nauczycieli za proces kształcenia i wychowywania młodzieży ➤ efektywne metody nauczania ➤ dobre przygotowanie absolwentów szkoły do pracy zawodowej ➤ kształcenie samodzielności uczniów w działaniu ➤ kształcenie u uczniów umiejętności współpracy w zespole ➤ kształtowanie postaw obywatelskich młodzieży ➤ wpajanie młodzieży szacunku do przełożonych i klienta ➤ kształcenie uczciwości i poczucia odpowiedzialności za powierzone mienie ➤ duża kultura osobista młodzieży, dbałość szkoły o należyte jej wychowanie ➤ utożsamianie się młodzieży ze szkołą ➤ bardzo dobra współpraca szkoły z zakładami pracy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedkładanie wiedzy ogólnej uczniów ponad umiejętności praktyczne przydatne w pracy zawodowej ➤ brak umiejętności wykonywania prostych obliczeń arytmetycznych (ułamki, procenty) ➤ niski poziom znajomości podstaw księgowości ➤ niezajomość zasad ortografii (uczniowie robią błędy) ➤ słaba znajomość języków obcych przez uczniów ➤ słabe motywowanie uczniów klas ZSZ do podnoszenia kwalifikacji ➤ zbyt niskie wymagania stawiane kandydatom do zawodu sprzedawcy ➤ niewielka współpraca rodziców z zakładami pracy szkolącymi ich dzieci

<ul style="list-style-type: none"> ➤ czystość, porządek, wyraźna dbałość o sprawne funkcjonowanie szkoły ➤ troska szkoły o sprawy i problemy każdego ucznia ➤ funkcjonowanie w szkole różnych form zajęć pozalekcyjnych ➤ dobre wyposażenie szkoły w sprzęt techniczny (komputery, kasy fiskalne) 	
---	--

IV.3 Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy

Zmieniające się obecnie wymagania rynku pracy, niepewność osób pracujących, dotyczące dalszej przyszłości zawodowej, zwiększa zapotrzebowanie na poradnictwo zawodowe, które stało się ważnym elementem polityki edukacyjnej, a także polityki rynku pracy.

Poradnictwo zawodowe w szkole koncentrują się, głównie na przygotowaniu ucznia do podejmowania samodzielnych decyzji życiowych.

Poznanie siebie –**jaki jestem? Jak mnie widzą inni?** – to działania związane z oceną własnych możliwości i predyspozycji, poznaniem systemu wartości w poszczególnych sferach życia, określeniem zainteresowań i kierunków aktywności, stopnia rozumienia ról społecznych i zaangażowania się w te role.

Poznanie świata edukacji i pracy – **jaki jest świat pracy?** – to przekazanie wiedzy i możliwości edukacyjnych, o świecie pracy oraz informacje o preferowanej grupie zawodów.

Planowanie kariery – **jak zrealizować marzenia?** – to podniesienie umiejętności wykorzystania informacji, planowania i podejmowania decyzji, poznanie metod i standardów rekrutacji pracowników oraz umiejętności utrzymania pracy.

Działania szkoły polegają na:

1. Przygotowanie młodzieży do trafnego wyboru zawodu i drogi dalszego kształcenia oraz opracowania indywidualnego planu kariery edukacyjnej i zawodowej.
2. Przygotowanie ucznia doradzenia sobie w sytuacjach trudnych, takich jak : bezrobocie, problemy zdrowotne, adaptacja do nowych warunków i mobilności zawodowej.

3. Przygotowanie rodziców do efektywnego wspierania dzieci w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych.
4. Pomoc nauczycielom w realizacji tematów związanych z wyborem zawodu w ramach lekcji przedmiotowych.
5. Wspierania działań nauczycieli mających na celu optymalny rozwój edukacyjny i zawodowy uczniów.

Najważniejszą sprawą, aby przygotować uczniów do funkcjonowania na rynku pracy jest staranie szkoły do osiągnięcia należytego poziomu dostosowania zawodowego z punktu widzenia społecznego, ekonomicznego i profesjonalnego.

V. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Zespół Szkół Nr 1 w Wyszkowie spełnia wszystkie niezbędne warunki do skutecznej realizacji Programu „Szkoła Kluczowych Kompetencji”. Posiada ugruntowaną pozycję na oświatowej mapie Powiatu Wyszkowskiego. Jest szkołą o znacznych osiągnięciach i wieloletniej tradycji kształcenia zawodowego. Kształci na wysokim poziomie. Świadczą o tym wyniki corocznych egzaminów maturalnych. Zdawalność wynosi w granicach 90%. Szkoła należy do najaktywniejszych placówek w Regionie. Uczestniczy z powodzeniem w licznych konkursach i olimpiadach przedmiotowych. Chętnie realizuje zadania związane z urzeczywistnianiem idei integracji europejskiej. Jako jedna z pierwszych powołała szkolny Klub Europejczyka. Również jako pierwsza w Powiecie utworzyła Szkolny Ośrodek Kariery. Uczniowie czynnie uczestniczą w przedsięwzięciach artystycznych i sportowych w powiecie i poza nim. Cenną inicjatywą było utworzenie i prowadzenie Szkolnego Muzeum Szkolnictwa Zawodowego na Ziemi Wyszkowskiej, obrazującego dzieje 60 lat szkolnictwa zawodowego w Wyszkowie. Zespół posiada kompletnie wyposażone pracownie komputerowe z nasyceniem komputerami i dostępem do Internetu na wysokim poziomie. Uczniowie oraz nauczyciele organizują przedsięwzięcia w zakresie przedsiębiorczości. Uczestniczyli m.in. w Wycieczka, zwiedzając Giełdę Papierów Wartościowych, uczestnicząc w Olimpiadzie Wiedzy o Przedsiębiorczości, odwiedzając szkolne firmy symulacyjne, uczestnicząc w tzw. Dniu Przedsiębiorczości w wyszkowskich zakładach pracy., zapoznając się z charakterystyką lokalnego rynku pracy opracowaną i przedstawioną na zajęciach przez pracowników Powiatowego Urzędu Pracy. W celu podniesienia znajomości języków szkoła uczestniczy w programach współpracy międzynarodowej z Niemcami, Ukrainą i Wielką Brytanią. Ostatnio zespół nauczycieli szkół zawodowych pod kierunkiem Dyrektora Zespołu Szkół Nr 1 opracował wniosek aplikacyjny w ramach Programu „Atrakcyjna Szkoła”, który uzyskał I lokatę w woj. Mazowieckim. Dzięki temu Samorząd Wyszkowski uzyskał kwotę w wys. 1,7 mln. zł na okres dwóch lat z przeznaczeniem na podniesienie poziomu i atrakcyjności kształcenia zawodowego.

Wyżej wymienione przesłanki w pełni rekomendują Zespół szkół Nr 1 do udziału w Programie „Szkoła Kluczowych Kompetencji”.